

Aan de leden van de Vaste Kamercommissie
Justitie & Veiligheid

Reclassering Nederland
Landelijk Kantoor
Bestuursondersteuning
Vivaldiplantsoen 100
3533 JE Utrecht
Postbus 8215
3503 RE Utrecht
(T) 088-8041000
(I) www.reclassering.nl

Datum 18 juni 2019
Onderwerp Plenair debat Wet Straffen en Beschermen 20 juni 2019
Briefnummer 19.042/101987/JB/HD
Contactpersoon
Telefoon
E-mailadres

Geachte leden,

Detentiefasering met voldoende ruimte en tijd voor verlofopbouw levert een belangrijke bijdrage aan het veranderen van gedrag en het beheersen van risico's. Geleidelijke opbouw van vrijheden en strikte voorwaarden zijn essentieel om daders gecontroleerd en begeleid in de samenleving te laten terugkeren. De drie reclasseringsorganisaties dragen met deze brief graag bij aan het plenaire debat over de wet Straffen en Beschermen op 20 juni 2019.

Effectief en duidelijk

Straffen en de wijze waarop deze ten uitvoer worden gelegd, moeten effectief zijn, herhaling voorkomen en recht doen aan het leed dat is aangericht aan slachtoffers. Daarnaast is draagvlak in de samenleving uiteraard een belangrijke factor van betekenis. De wet Straffen en Beschermen biedt in de ogen van de reclassering een verduidelijking in de vaak complexe materie en de veelheid van modaliteiten en justitiële titels. Dat komt ten goede aan de uitlegbaarheid en uitvoerbaarheid van de straf en biedt daardoor wellicht een betere basis voor draagvlak dan het huidige systeem. De reclassering onderschrijft ook de lijn van het wetsvoorstel om vanaf dag één van de detentie te werken aan re-integratie van gedetineerden. En de duidelijker en explicieter omschreven rol en taken van de reclassering vormen tevens een verbetering. Naast de waardering hiervoor zijn er echter ook punten van aandacht en zorg.

Detentiefasering

Gefaseerd, gecontroleerd en begeleid terugkeren in de samenleving is van groot belang. De periode waarbij er nog sprake is van een justitiële titel is essentieel om onder strikte voorwaarden aan een geleidelijke en veilige terugkeer en gedragsverandering te kunnen werken en zo risico's te beheersen. Het nieuwe wetsvoorstel voorziet in het afschaffen van het zogenoemde penitentiaire programma voor v.i.-gestelden (voorwaardelijke invrijheidstelling, straffen > 1 jaar). In plaats daarvan komt een systeem van kort- en langdurende re-integratieverloven en extramurale arbeid.

De periode waarin deze verloven kunnen worden verleend en ook de duur en frequentie ervan is beperkt. En dat terwijl óók de duur van de voorwaardelijke invrijheidstelling zelf wordt ingekort naar maximaal twee jaar. Daarmee wordt de periode om te werken aan een veilige terugkeer en het beheersen van risico's van juist de langer gestrafte daders flink bekort. En dit zijn juist net de daders met (psychische) problematiek, gedragsproblemen en grotere risico's. De reclassering pleit dan ook voor ruimere verlofmogelijkheden voorafgaand aan de vi-periode voor gedetineerden voor wie dat nodig blijkt. Dit maakt het voor de reclassering vervolgens ook mogelijk om een duidelijker beeld van de gedetineerde te krijgen met het oog op haar advisering over de voorwaardelijke invrijheidstelling en de benodigde voorwaarden om die effectief en passend bij de risico's uit te kunnen voeren.

Calculerend gedrag

Een zorg van de reclassering is dat het beperken van de duur van de v.i. tot maximaal 2 jaar tot gevolg heeft dat voor een deel van de daders de tijd te kort is om met controle en begeleiding de gewenste gedragsverandering te bewerkstelligen. Voor het grootste deel van de gestraften zal 2 jaar voldoende zijn. Echter, met name voor verwarde daders en de berekenende, verharde criminelen signaleert de reclassering risico's.

De reclassering verwacht een toename van daders die berekenend worden en niet met v.i. gaan nu de v.i.-periode wordt ingekort naar 2 jaar. Zodra iemand 1 dag met v.i. gaat, kan deze namelijk conform de wet langdurig toezicht steeds worden verlengd. Een dader die niet met v.i. gaat, weet daarentegen precies waar hij aan toe is en is ervan verzekerd dat op de einddatum de bemoeienis van de overheid ophoudt. Gevolg is dat deze daders uit detentie komen en zonder v.i. onbegeleid en ongecontroleerd de samenleving weer ingaan zonder dat is gewerkt aan bijvoorbeeld agressieproblematiek. Dit brengt forse risico's met zich mee voor de veiligheid van de samenleving. En het stelt burgemeesters voor een probleem wanneer deze ex-gedetineerden onvoorbereid terugkeren in hun gemeente. Er zou wat de reclassering betreft dan ook voorzien moeten worden in een oplossing, bijvoorbeeld een aanscherping van de wet langdurig toezicht op dit punt.

Tot slot

Duidelijke wetgeving draagt bij aan de uitlegbaarheid en het draagvlak voor straffen. Een vereenvoudiging van het systeem van de terugkeer van gedetineerden in de samenleving is in dat opzicht passend. Om ook de effectiviteit van straffen en het benodigde maatwerk te borgen, zijn echter enkele aanscherpingen in het voorliggende voorstel van belang. Juist met het oog op de veiligheid van de samenleving.

Met vriendelijke groet, mede namens mijn collega's Saskia Capello van de Stichting Verslavingsreclassering GGZ en Hans-Martin Don van het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering,

Johan Bac
Algemeen Directeur

cc.

De minister voor Rechtsbescherming, de heer drs. S. Dekker

Raad voor de Rechtspraak, heer mr. H.C. Naves

Openbaar Ministerie, de heer mr. G.W. van der Burg

Dienst Justitiële Inrichtingen, de heer dr. mr. G.J.C.M. Bakker